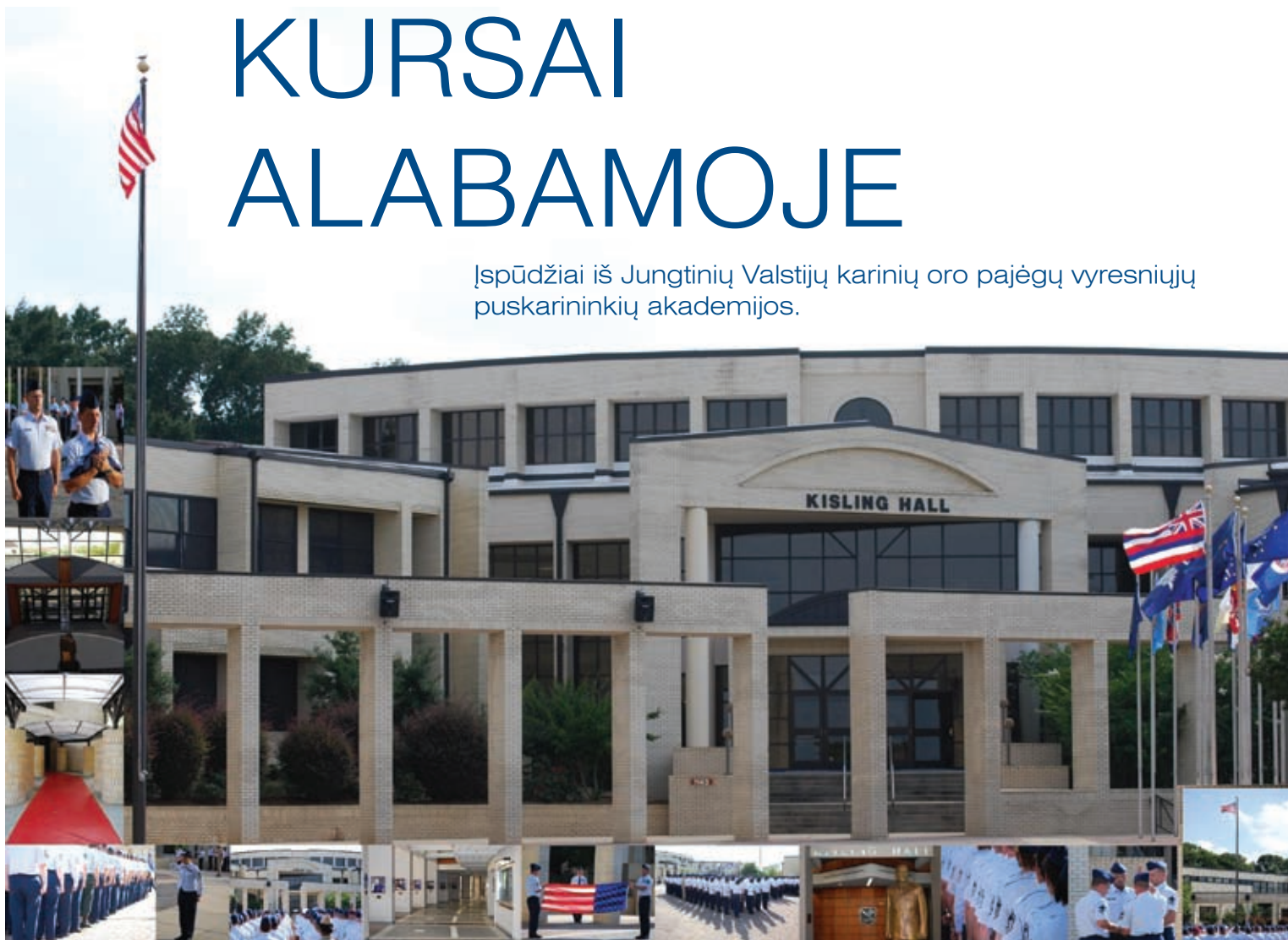

KURSAI ALABAMOJE

Įspūdžiai iš Jungtinių Valstijų karinių oro pajėgų vyresniųjų puskarininkių akademijos.

„Puiku, jūsų rezultatas tinkamas šiems kursams“, – tai išgirdau Jungtinių Amerikos Valstijų ambasadoje Vilniuje po anglų kalbos testų. Anglų kalba yra vienas iš reikalavimų kariui, vykstančiam į JAV pagal IMET programą. IMET – tai JAV finansuojamas tarptautinis karinis mokymas ir treniravimasis (angl. – Interntional military education and training). Ši programa leidžia susipažinti su įvairiomis visų JAV kariuomenės rūšių mokymų programomis ir tiesiogiai jose dalyvauti. Į vieną iš jų pakliuvau ir aš. Žinojau, kad vyksiu į JAV karinių oro pajėgų (toliau – KOP) vyresniųjų puskarininkių akademiją, taip pat žinojau, kad iš Lietuvos dar niekas ten nėra buvęs. Beje, nuvykęs sužinojau, kad esu pirmas ir iš Baltijos šalių. Ši naujiena buvo kaip papildomas iššūkis, dar labiau padidinęs norą

išbandyti save. Tikiuosi, kad ten įgyta patirtis pravers kolegoms, ypač ne iš karininkų korpuso, privers pamąstyti, gal net kokią idėją panaudoti tarnyboje.

Alabamos sostinėje Montgomeryje manęs jau laukė mūsų būsimas instruktorius – JAV KOP psk. Džeimsas Volkeris. Pakeliui į bazę jis papasakojo, kad mūsų laidoje bus apie 350 studentų, iš jų tik 6 užsieniečiai: du serbai, kroatas, filipinietis, šveicaras ir lietuvis. Sužinojau, kad būsime suskirstyti į 30 grandžių, kitaip tariant, klasių po 12 karių. Kiekvienai klasei priskirtas instruktorius. Mano grandies numeris buvo keturioliktas. Nors tai yra KOP akademija, į ją atvyksta mokytis ne tik oro pajėgų atstovai, bet ir jūrų, ir sausumos pajėgų, jūrų pėstininkų ir na-

cionalinės gvardijos kariai. Net iš užsieniečių buvo vienas šveicarų sausumos spec. pajėgų atstovas. Pasak instruktoriaus, tokia įvairovė leidžia susipažinti su skirtinga patirtimi, sužinoti atstovų iš kitų kraštų nuomonę, pažinti kitos tautos kultūrą tiek akademijos personalui, tiek patiems studentams. Ši akademija yra JAV KOP Maksvelio universiteto padalinys ir yra dislokuota 20 mylių nuo jo esančioje Aviacijos bazėje. Visam universitetui vadovauja komendantas, turintis generolo majoro laipsnį.

Akademija

JAV KOP vyresniųjų puskarininkių akademija įkurta pokario metais. Ji savita tuo, kad turi visišką autonomiją nuo karininkų. Ši autonomija

gauta palyginti senokai – septintąjį dešimtmetį (pvz., JAV sausumos pajėgų seržantų majorų akademija tokią autonomiją gavo tik šių metų liepos mėnesį). Akademijai vadovauja vyresnysis puskarininkis – komendantas. Visą personalą sudaro ne karininkų korpuso atstovai ir keli civiliai tarnautojai. Akademija vienu metu gali priimti iki 500 kursantų. Personalą sudaro ne vien KOP, bet ir keli kitų kariuomenės rūšių atstovai. Buvo du instruktoriai užsieniečiai – kanadietis ir vokiečių. Mūsų kursų metu akademijai vadovavo juodaodė moteris vyr. psk. Čila Noks. Mūsų laida jai buvo paskutinė. Rotacija JAV kariuomenėje yra neatskiriama tarnybos dalis, kariai rotuojami kas ketveri metai. Kiekvienose fizinio lavinimo pratybose būtinai dalyvauja ir akademijos administracija su komendante priešakyje. Akademija turi gerą mokymosi bazę, puikią infrastruktūrą. Čia yra viskas, ko reikia mokslui: mokymosi korpusas su klasėmis ir auditorijomis, didelė biblioteka, valgykla, parodotuvės, sporto salė, baseinai, keturių aukštų kariškas viešbutis, drabužių plovykla, netgi naktinis klubas...

Kaip jau minėjau, klasėse buvo po 12 karių. Mūsų klasė buvo ypač marga – devyni Amerikos KOP atstovai, po vieną Sausumos ir Jūrų pajėgų atstovą ir vienas lietuvis. Tarp klasiojų buvo trys merginos. KOP atstovai taip pat buvo labai skirtingų profesijų: kuro tankerių ir krovinių orlaivių priežiūros specialistai, spec. pajėgų karys, kuopininkė, kompiuterinių tinklų specialistas ir t. t.

Akademinės medžiagos buvo labai daug, todėl gana trumpas kursas buvo nepaprastai intensyvus ir dinamiškas. Dalį paskaitų instruktoriai skaitė didelėje auditorijoje visiems kursų dalyviams iš karto. Ne tik paskaitas skaitė, bet ir prisiminimais ar patirtimi dalijosi kviestiniai svečiai – nuo generolų, įvairių sričių profesorių iki Vietnamo, Irako ar II pasaulinio karų veteranų iš JAV. Įdomu buvo pamatyti ir išgirsti Vietnamo 6–7 metus nelaisvėje praleidusių karių, kurie mokė, kaip išgyventi, kaip išlaikyti blaivų protą. Instruktoriai aprėpė labai platų spektrą dalykų – įvairių konfliktinių situacijų sprendimus, kario ir konkrečioms pareigoms užimti reikalingo psichologinio charakterio formavimą, etatų planavimą ir visa tai, ką galime pavadinti personalo vadyba. Žinios buvo vertinamos testais ir egzaminu. Praktinių užduočių metu, pavyzdžiui, sudarinėjome etatų struktūrą reformuojamai Bazės ligoninei arba atrinkinėjome tinkamiausią paskatinti kandidatą.

Įėjimas į akademiją ypatingiems svečiams (VIP).

Fizinio rengimo programa

Labai patiko fizinio lavinimo pratybos – viskas daroma labai metodiškai. Kursų pradžioje instruktoriai surengė pristatymą: paaiškino testų eigą, pratimų atlikimo ir skaičiavimo metodiką, nurodė, kokią aprangą per pratybas gali dėvėti karys, taip pat labai priimtina forma buvo papasakota apie sporto naudą. Testai vyko du kartus

Fizinio lavinimo pratybos su M-16 muliažais.

– kursų pradžioje ir kursų pabaigoje. Iš pradžių išlaikėme testus ir pagal pajėgumus buvome išskirstyti į grupes. Šią metodiką galėtume pritaikyti ir mūsų mokymosi įstaigose. Kariai sparčiau tobulėja, kai yra savo lygio pajėgumo grupėje, kur nėra gerokai pranašesnių ar atsiliekančių. Fizinio lavinimo pratybos vykdavo rytais, kad išvengtume karščio. Tai nebūdavo vien nuobodus bėgimas, pratyboms kasdien parinkdavo vis kitokią programą: „keturis kampus“, „pratimus su ginklų muliažais“, „kliūčių ruožą“ ir t. t. Norėtųsi paminėti, kad ir pats testas neįprastas – JAV KOP kariai bėga 1,5 mylios (apie 2,4 km), daro atsilenkimus ir atsispaudimus per 1 minutę. Beje, atsilenkimus jie daro sukryžiaavę rankas ant krūtinės, o ne laikydamiesi sunertais pirštais, kaip mes, už kaklo (kad išvengtų kaklo traumos). Bet tai dar ne viskas – išmatuojamas kursų dalyvių ūgis, svoris ir juosmens apimtis... Tik įvertinus rezultatus ir žmogaus parametrus, nustatomas tes-

to rezultatas pagal šimto balų sistemą: nuo 70 iki 84 – gerai, nuo 85 iki 100 – puiku. JAV kariai dalijosi patirtimi, sakė, kad siekiant išvengti šališkumo testavimo instruktoriai priima testus ne savo batalionuose. Po dviejų mėnesių sportavimo, įvertinus galutinius fizinio parengtumo duomenis, viso mūsų kurso rezultatai pagerėjo 30 proc. Tai rodo, kad programa puikiai veikia.

Pratybos

Teko dalyvauti jungtinėse karininkų ir ne karininkų kadetų pratybose. Pagrindinis pratybų sumanymas – leisti karininko priesaiką davusiems jauniems leitenantams pabendrauti su patyrusiais (pvz., po 20 metų išstarnavusiais) puskarininkiais.

Pratybos vyko tris dienas. Dvi dienos buvo skirtos sportiniams komandiniam žaidimams, o trečioji – bendroms teorinėms pratyboms klasėse. Per sporto pratybas labai greitai atsirado kolektyvinė dvasia. Per teorines pratybas buvo sprendžiamos įvairios kolektyvinės situacijos, konfliktai ir problemos. Labai patiko abipusė klausimų-atsakymų sesija: ko tikėtis iš jauno karininko ir ko tikėtis jaunam karininkui iš patyrusio puskarininkio. Manau, tai ypač naudinga, reikėtų panašias pratybas ar susitikimus surengti mūsų kariuomenėje. Tai leistų sumažinti skirtumus tarp mūsų karininkų ir ne karininkų, leistų vieniems kitus geriau suprasti.

Akademijoje mums buvo pasakyta, kad instruktoriai išdėstys medžiagą ir stebės, ar mokame studijuoti, į mokymosi procesą kišis tik tuo atveju, jei kils klausimų ar nebus progreso. Maloniai nustebino karių iniciatyvumas ir savarankiškumas. Įpusėję kursui, padaugėjo užduočių, studijų medžiagos, nuo įtampos pradėjo buksuoti net amerikiečiai. Labai greitai buvo sutarta dėl papildomų savarankiškų pamokų, kuriose dalyvaudavo visi iki vieno. Niekas nebuvo verčiamas dalyvauti. Savarankiškos studijos buvo rengiamos tol, kol visiems klasėje pasidarė viskas aišku. Tokia pati iniciatyva pasikartojo rengiantis egzaminams – visi vienas kito klausinėjo, ar viskas suprantama, uždavinėjo kontrolinius klausimus, ypač rūpinosi užsieniečiais. Klasės lenktyniavo ne tik teorijos, bet ir fizinio pasirengimo srityse. Kiekvienoje klasėje kabėjo lentelės, kur galėjai užrašyti, kiek tą dieną nubėgai mylių, kiek padarei atsispaudimų ir atsilenkimų. Kursų pabaigoje susumavus visus rezultatus, buvo apdovanotas sportiškiausias karys ir sportiškiausia klasė. Mūsų klasė stengėsi

*Kursantų rikiuotė
prie akademijos.*

pagerinti rezultatus – kasdien kartu su instruktoriumi darydavome po keturiasdešimt atspaudimų iš ryto ir tiek pat po pietų.

Labdaringa veikla

Papildomai veiklai pirmą kursų dieną visi gavome nemenką sąrašą užklasinės veiklos funkcijų: klasės seniūnas ir jo pavaduotojas, renginių pagalbininkai, asmenys, atsakingi už labdaringą veiklą, klasės paštą, užsiėmimų grafiko ir namų darbų kontrolę, klasės parengimą pratyboms ir t. t. Kariai be kalbų pasiskirstė jiems artimas funkcijas. Aš buvau klasės fotografas ir renginių pagalbininkas. Kursų metu padariau daugiau nei 2 000 nuotraukų, planuoju surengti jų parodą.

Labdaringa veikla man nebuvo naujiena, nes NATO Oro policijos misiją Baltijos šalyse vykdančys kariai dažnai atveža dovanų vaikų namams, atlieka remonto darbus. Pasirodo, JAV labdaringa veikla taip pat vyksta ir yra labai vertinama. Visos akademijos klasės vieną savaitgalio šeštadienį paaukėjo darbams švietimo įstaigose. Mūsų klasė dažė mokyklos sienas. Mokykloje krito į akis pilietišumą ir patriotiškumą ugdančios plakatai, žurnalai ir brošiūros, informuojantys apie tarnybą JAV kariuomenėje. Lietuvoje dar neteko matyti nieko panašaus. Dar vienas šeštadienis buvo skirtas vietinei bendruomenei paremti – suteikta

pagalba vietiniams gyvūnėlių globos namams. Gal skambės keistokai, bet vyr. puskarininkiai ir puskarininkiai plovė ir šukavo šuniukus, šalia prekybos centro kvietė remti gyvūnų globos namus, dalijo skrajutes.

Tradicijos

JAV karinės oro pajėgos – gana jauna kariuomenės rūšis, bet jau turi savo tradicijų. Vėliava pakeliama 7 val., o nuleidžiama 17 val. skambant trimitui. 21 val. trimitas skelbia poilsio laiką. Rikiuotės metu vėliava nuleidžiama skambant valstybiniam himnui. Labai įspūdingos kariškos protokolinės vakarienės. Vakarienės pradžioje ir pabaigoje visi kviečiami maldai, ją skaito studentas pagalbininkas. Vėliau pagerbiami žuvę kolegos – jei vakaras ne itin prašmatnus, tai paruošiamas serviruotas stalielis negrįžusiam kariui, jei rengiamas iškilmingas vakaras, paruošiamos vietos visų kariuomenės rūšių kariams, ant stalo padedamos juos reprezentuojančios kepurės. Vėliau visą vakarienę sakomi tostai ir daromas vakaro punšas. Beje, pasakius tostą ar kalbą, niekas neploja, nes plojimai yra civilinio gyvenimo dalis, pagarba išreiškiama daužant šaukštu į stalą. Ar galite įsivaizduoti garsą, kai šaukštais daužo keli šimtai ar pora tūkstančių vakaro dalyvių? Kita tema yra vakaro punšas, kurio taurę išgerti yra garbė. Induose patiekiamas gėrimo

pagrindas, o jo ingredientus įpila visų vakare dalyvaujančių kariuomenės rūšių atstovai. Labiausiai nusipelnęs ir patyręs sausumos pajėgų atstovas prie stalo, ant kurio stovi punšo indas, nusimauna kojine, iš jos į indą išpurto smėlį ir dulkes bei eilėmis pasako, kad visa tai parodo, kokį atstumą pėsčiomis įveikė sausumos kariai. Pakrančių apsaugos kariai į punšo gėrimą pila kavos likučių (tirščių) ir druskos. Tai simbolizuoja, kiek daug kariai laivuose, budriai saugodami sienas, išgėrė kavos ir kiek druskos sunaudojo gamindami maistą. Jūrų pajėgų atstovai pasakoja legendas apie nuo senų laikų laivuose nuotikais pakelti vartotą romą ir jo įpila į punšą. Pagaliau KOP atstovai į punšą pila naudoto orlaivių variklių tepalo, kurio kiekis rodo, kiek orlaivių aptarnauta, kiek sklandžių skrydžių atlikta. Visus veiksmus lydi artistiški karių veiksmai ir eiliuotas tekstas. Žinoma, visi šie priedai tėra butaforija, bet skonį turi ir punšą padaro daugiau šleikštų nei skanų. Bet visa esmė – pasirengimas, procesas ir garbė išgerti šio gėrimo. Tokia graži tradicija.

Tiesa, dar kelios detalės apie vakarienes: kariniuose vienetuose per metus rengiamos kelios vakarienės, kuriose viskas daroma pagal karinį etiketą ir protokolą. Vakarui paprastai vadovauja

JAV KOP puskarininkis Džeimsas Volkeris

Karinėse oro pajėgose tarnauja beveik 19 metų. Šiuo metu – JAV KOP vyr. puskarininkių akademijos instruktorius. Prieš tai prižiūrėjo orlaivius, dirbo su naikintuvais F-15 ir F-16, orlaiviu A-10. Vedęs, turi 9 metų dukrelę. Pats KOP vyresniųjų puskarininkių akademijoje studijavo 2006 m. Po studijų jam buvo pasiūlyta pasilikti tęsti tarnybą akademijoje.

„Be tradicijų, kariškų papročių ir etiketo, be pajėgų istorijos mes esame ne daugiau kaip paprasti darbininkai, – sako jis. – Mes paveldėjome tradicijas iš tų, kurie buvo prieš mus, kad puoseletume jas ir perduotume jaunesniems kariams, kad šie suprastų svarbą būti tikros profesinės karo tarnybos kariu.“

vakaro ceremonijos metu apžiūrai pristato greičiausiai į atsargą išeinantis karys. Paprastai prieš vakaro iškilmes atliekamos kelios repeticijos.

Pagarba kariui

Buvau nustebintas visuomenės pagarbos ir moralinės paramos kariams. Ji rodoma visur. Deja, ne visada taip buvo: jei prisimintume Vietnamo karo laikus, tada karių pajėgų įvaizdis buvo labai neigiamas. Dabar viskas yra pasikeitę į gerą pusę. Tą dieną, kai padėjome gyvūnėlių prieglaudos namams, daugiau nei pusė klasės stovėjome prie prekybos centro. Visi dėvėjome akademijos marškinėlius. Prie mūsų priėjo moters lydimas maždaug 13 metų mergaitė ir paprašė leisti visus apkabinti. Ji vi-

*Į punšą pila-
mas naudotas
orlaivių variklių
tepalas.*

vakarienės prezidentas, nebūtinai aukščiausias pagal pareigas ar laipsnį, bet parenkamas labiausiai patyręs. Jis turi padėjėją. Jie – tarsi vakaro vedėjai. Tik su jų leidimu-kvietimu leidžiama pradėti vakarienę, kelti tostą, sakyti kalbą, be jų leidimų net negalima pakilti nuo stalo. Beje, kiekvienas vakaras turį ypatingą svečią, kuris sako kalbą. Į prezidento pareigas įeina ir JAV ne karininkų korpuso simbolio – kardo – apžiūra. Šį kardą

JAV KOP j. puskarininkis Andreas Silva

Kilęs iš Tornilo (Teksasas). Vedęs, turi tris vaikus. KOP tarnauja 21 metus, yra Mobilijų operacijų informacinių technologijų (IT) skyriaus vadas, atsakingas už tai, kad jo skyriaus serveriai veiktų nepriekaištingai, teikiant IT paramą iš Aviacijos bazės Ilinojuje mobilios oro vadavietės.

„Man labai patiko studijuoti vyr. puskarininkių akademijoje, – sakė jis. – Kursai išmokė analizuoti problemas, priimti teisingus sprendimus, kurie turės įtakos skyriui ar eskadrilei. Klasės draugai mane nominavo Komendanto apdovanojimui. Tai man buvo siurprizas, per kursus nesitikėjau gauti jokių apdovanojimų. Turbūt jie įvertino tai, kad dalijausi savo patirtimi, visada padėdavau klasės draugams. Esu jiems dėkingas už šį įvertinimą.“

sus mus apkabino ir palinkėjo sėkmės. Kitą kartą dėvėdami uniformas pietavome valgykloje netoli bazės, prie mūsų priėjo senelis ir paspaudęs ranką amerikiečiams pasakė „Ačiū, kad esate“. Klasės draugai pasakojo, kad kartą kavinėje papietavę norėjo susimokėti, bet negalėjo... nes kažkas jau buvo apmokėjęs sąskaitą. Kaip žinome, pagarbą labai lengva prarasti, bet labai sunku įgyti. Panašią pagarbą turėjo mūsų tarpukario Lietuvos kariuomenė, dabar visi kartu turime daug dirbti, kad būtume gerbiami kaip kažkada buvo gerbiami mūsų seneliai.

Puiki roko grupės „Lynyrd Skynyrd“ daina „Sweet home Alabama“ yra tarsi neoficialus Alabamos valstijos himnas, grojamas įvairių renginių metu. Joje dainuojama apie žydrą tėvynės dangų, apie gimtinę, į kurią grįžta klajoklis. Ilgai svarsčiau, ką mačiau, ko išmokau. Suvokiau, kad ir mes turime gražių dainų, turime pasididžiavimo vertą istoriją. Mano manymu, Lietuvos kariuomenės ne karininkų korpuse dabar ypač trūksta panašių tradicijų ir renginių. Mums nebūtina viską akiai kopijuoti, bet

ką nors panašaus surengti tikrai galime. Kurkime, puoselėkime karybos tradicijas ir paveldą, didžiukimės, kad esame kariai. Praeities žinojimas ir puoselėjimas yra investicija į ateitį.

Sąsajos su Lietuva

Vieną vakarą vyko klasės susitikimas neoficialioje aplinkoje. Klasės draugas Smitas atėjo į vakarą dėvėdamas amerikietiško futbolo marškinėlius. Vakarojant pastebėjau, kad ant šių marškinėlių yra užrašas „Laurinaitis“. Paklaustas, ar kartais tai ne lietuvio pavardė, Smitas užtikrino, kad tai žymaus amerikiečio imtynininko sūnaus pavardė ir mažai tikėtina, kad jis būtų mano tautietis. Vėliau išsiaiškinome, kad vis dėlto tai yra puikus lietuvių kilmės sportininkas.

Bazės teritorijoje yra ir labai turtingas muziejus, dedikuotas žymiausiems JAV KOP ne karininkų korpuso kariams. Jame be galo daug eksponatų, nuotraukų, informacijos, uniformų, apdovanojimų. Viena muziejaus siena skirta žymiausiems JAV žmonėms, kurie kažkada tarnavo JAV KOP ne karininkų korpuse. Tai labai ilgas kelių šimtų žmonių sąrašas su nuotraukomis – nuo kosmonautų iki prezidentų, nuo mokslininkų iki Holivudo aktorių. Buvau labai maloniai nustebintas, kai šalia JAV prezidento Dž. Bušo jaunesniojo radau ir aktorių Charlesą Bronsoną (1921–2003). Jis yra lietuvių palikuonis, tikras jo vardas – Karolis Bučinskis. Pabandžiau sužinoti ką nors daugiau apie jo praeitį JAV kariuomenėje. Karolis JAV sausumos kariuomenės oro pajėgose (tuomet KOP nebuvo atskira kariuomenės rūšis ir priklausė sausumos pajėgoms) pradėjo tarnybą per Antrąjį pasaulinį karą 1942 metais. Labai gailla, bet tikslių duomenų apie lietuvių kilmės aktorių rasti nepavyko, nes 1973 m. sudegė archyvas, kuriame buvo ir jo duomenys. Sužinojau, kad yra dvi galimos jo tarnybos versijos. Pirma – kad jis buvo valgyklos vairuotojas, antra, kuri yra labai paplitusi, kad Karolis buvo orlaivio-tvirtovės B-29 šaulys, skrido į 25 misijas, buvo sužeistas ir už tai apdovanotas Purpurinės širdies medaliu. Muziejaus administracija žadėjo atlikti aktoriaus tarnybos tyrimą ir pasidalyti informacija. Labai malonūs ir šilti jausmai užplūsta, kai už vandenynų randi sąsają su Tėvyne.

Psk. Alvydas TAMOŠIŪNAS
Tarptautinio bendradarbiavimo
vyr. specialistas
LK KOP Aviacijos bazė
Autoriuas nuotr.

JAV KOP
j. puskarininkis
Andreas Silva
(kairėje, šalia
– straipsnio
autorius).